

Priateľstvo, ktoré je doslova nadpozemské

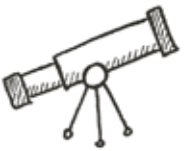

LEO a RALPH

Peter Carnavas

Oceňovaný autor knihy *Môj brat Ben*

LEO a RALPH

Peter Carnavas

KUMRAN.SK
UKÁŽME SVOJU NÁDEJ

Americký originál
Leo and Ralph:

© 2024 by Peter Carnavas

Vydavateľ:

First Published in the English Language
by University of Queensland Press, 2024.
All rights reserved.

Slovenské vydanie:

© 2026 KUMRAN, s. r. o.
Mýtna 62, 064 01 Stará Ľubovňa
www.kumran.sk

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukovaná, uložená do informačných systémov ani inak rozširovaná (elektronicky alebo mechanicky) bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Preklad: Zuzana Vengliková

Jazyková korektúra: Zuzana Guričanová

Zodpovedný redaktor: Eva Štrbová

Ilustrácie: Peter Carnavas

Obálka: Jo Hunt

Grafická úprava: Štefan Talarovič, Ľudmila Králiková

Tlač: Alfaprint, s. r. o.

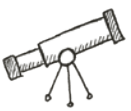
Prvé vydanie: **ISBN 978-80-8300-031-5**

Mojej sestre Jo

PROLÓG

Leo a Ralph ležali na deke v záhrade za domom a dívali sa na nočnú oblohu. Panovala tma, ale nie príliš hustá, keďže k nim dopadala slabá žiara pouličných lámp. Bolo vidno iba niekoľko najjasnejších hviezd.

„Tak čo, Ralph," Leo si k oku priložil teleskop s prasknutou šošovkou, „ktorú planétu budeme hľadať?"

Jeho kamarát si povzdychol, a keď odpovedal, v hlase mu zaznel jemný chrapot: „Flamblbot."

Leo sa usmial. Zo všetkých planét, ktoré doteraz spolu objavili, mal najradšej práve Flamblbot, domov priateľských mimozemšťanov

Grimbľov. Grimbľovia mali dve hlavy, hladké telo v tvare hrušky a hovorili vo vetách poskladaných odzadu.

„Dobre.“ Leo namieril prasknutú šošovku na voľný kúsok oblohy. „Keby tu teraz pristál mimozemšťan z Flamblbotu, čo by si mu povedal?“

Ralph sa ani nepohol. V oku sa mu zaleskol odraz hviezdy. „Spýtal by som sa ho: ‚Zub pod niečo si priniesol?‘“

Leo pustil ďalekohľad, prevalil sa na bok a dal sa do smiechu. Ralph ho vždy dokázal rozosmiať. Už stokrát takto ležali na deke a pozorovali oblohu. Snívali o planétach so smiešnymi názvami, predstavovali si bytosti, ktoré na nich žijú, a vesmírne lode, na ktorých lietajú. Keby mama večer čo večer nevolala Lea domov, zrejme by zostal v záhrade až do rána a túlal by sa tými vzdialenými svetmi, o ktorých nevedel nik iný. Nik okrem Ralpha.

Ešte chvíľu sa dívali hore. Potom sa postupne začalo ochladzovať a v Leovi sa čosi pohlo. Chlad mu začal stúpať od chodidiel nahor, čo bol podobný pocit, ako keď sa z tieňa vynára

nepríjemná spomienka. Vedel, že ten pocit sa objavil preto, lebo ide o jeho posledné stretnutie s Ralphom. Dnes večer naposledy ležia na deke, dívajú sa do teleskopu a rozprávajú sa o mimozemšťanoch. Zajtra príde dodávka a odvezie všetky škatule prelepené lepiacou páskou, čo stoja v obývačke. Všetok nábytok a veci z garáže. Potom sa Leo posadí na zadné sedadlo ich auta a vyrazia na cestu niekam, kde začnú odznova. Nové mesto. Nová škola. Nový život bez jeho najlepšieho priateľa.

Sadol si s prekríženými nohami a bradu si podoprel päsťami. Nedokázal si predstaviť, ako si poradí bez Ralpha. Než ho spoznal, bol ako asteroid – bezradne krúžil okolo ostatných detí a netušil, čo robiť. Odkedy však prišiel Ralph, škola mu už tak nenaháňala strach, dospeláci si prestali robiť starosti a on mal vysnívaného kamaráta. Nechcel, aby to zase bolo ako predtým, najmä nie na mieste, kde nikoho nepozná.

Kuchynské dvere sa so zavŕzganím otvorili. Leo sa neotočil, ale vedel, že je to mama.

„Leo, srdiečko, už je čas ísť do postele." Čakala a on cítil, ako sa spolu s ňou zastavil celý svet.

Akoby sa ten pocit chladu preplazil trávou až k nej. „Ešte dve minúty, dobre?“

„Dobre, mami.“

Dvere sa zavreli.

Ralph sa posadil. Jeho hlas znel škrekľavo. „Keby teraz padala hviezda, čo by si si zaželal?“

„To je jednoduché,“ odvetil Leo. „Aby som tu mohol zostať.“

Ralph zavrtel hlavou: „A okrem toho?“

„Aby som ťa mohol vziať so sebou.“

„A okrem toho?“

Leo zdvihol hlavu a pokúšal sa predstaviť si, ako k nemu zostupuje mimozemská vesmírna loď. Blikajúce svetielka, jemné svišťanie vzduchu, predmet zvláštneho tvaru, ktorý sa neustále zväčšuje. Zrazu opäť zavŕzgali kuchynské dvere. Stála v nich mama a čakala.

Leo sa obrátil ku kamarátovi, ktorý sedel na deke so zvesenými plecami, tvár ožiarená mesačným svitom, v očiach slzy.

Mohol si priať iba jednu vec.

„Aby som si našiel takého kamaráta, ako si ty.“

Tuho sa objali. Nikto ho nedokázal objať tak ako Ralph. Potom sa rozlúčili tak ako vždy: pospiatky ako Grimbľovia z Flamblbotu.

„Zajtra videnia do."

„Zajtra videnia do."

Nebola to pravda. Zajtra sa už neuvidia. Nedokázali by sa však rozlúčiť iným spôsobom.

Leo kamaráta pustil a odšuchtal sa k domu. Prv ako vošiel dnu, zahodil teleskop do odpadkového koša, ktorý stál vedľa schodíkov. Už ho nebude potrebovať.

BIELY BALÓN

Raz, keď mal Leo päť rokov, uvidel na oblohe biely balón. Vznášal sa veľmi vysoko, a keď svišťal ponad ich dom, nadskakoval ako bicykel, ktorý ide príliš rýchlo. Leo bežal po záhrade, aby ho nestratil z dohľadu, a premýšľal nad tým, komu asi uletel. Viala za ním dlhá stužka, takže zrejme ubzikol z narodeninovej oslavy, vyšmykol sa z rúk chlapca, ako je on. Balón stúpal stále vyššie a vyššie, až sa scvrkol na malú bielu bodku. Keď napokon zmizol, Leo prestal premýšľať nad tým, odkiaľ sa vzal, a miesto toho si kládol otázku, kam až doletí. Ak bude letieť stále vyššie, zastaví

sa niekedy? Tá myšlienka bola taká veľká, až sa mu takmer nezmestila do hlavy.

Mnohé veci mu pripadali príliš veľké, pretože bol menší než jeho rovesníci. Keď v škole kráčali v rade za sebou, nikdy im nestačil a po schodoch šiel pomalšie než ostatní. Inak vyzeral ako obyčajný chlapec – špicatá brada, pehavý nos, štica vlasov farby piesku –, no nikdy akosi nezapadal medzi ostatné deti.

Kým ony sa na pieskovisku hrali s traktormi a lopatkami, on si lámal hlavu nad tým, koľko zrniek piesku sa mu nalepilo na dlaň. Učiteľka prípravky mu musela opakovať otázky, pretože sa väčšinou díval do kúta, kde si pavúk priadol sieť, alebo pozoroval kľukatú cestu dažďovej kvapky stekajúcej po okne. V kmeňoch stromov videl ľudské tváre, zamyslene pozoroval chrobáčika prevráteného na chrbte a sledoval fascinujúce putovanie mravcov, ktoré z jedného konca chodníka na druhý prenášali svoje poklady.

Hlavu mal plnú otázok. Pripadajú chrobákom v tráve jeho kroky ako zemetrasenie? Prečo sa jablko volá jablko a koláč zas koláč? Čo keby všetky tvory počas dňa spali a v noci bdeli?

Občas chcel iným deťom povedať, nad čím premýšľa, ale nedokázali ho vnímať, pretože hovoril príliš pomaly.

„Keby… psy dokázali… hm… hovoriť, čo by asi…?“

Prečo z neho myšlienky vychádzajú tak pomaly? Akoby sa jeho slová len pred chvíľou zobudili a v snahe nájsť jedno druhé blúdili sem a tam. Podľa mamy nebolo nič zlé na tom, že potrebuje viac času. Ocko mu dohováral, nech sa tým netrápi, pretože svet aj tak potrebuje spomaliť. Ostatné deti to však miatlo či nudilo. Nedbali na veľkosť jeho myšlienok ani na to, že na ich vyjadrenie potrebuje viac času. Zvyčajne ho prerušili alebo odišli skôr, než dohovoril.

A tak sa Leo presunul na okraj ihriska. Svoje myšlienky si nechával pre seba, ale ony neprestajne rástli. A tie najväčšie sa ozvali práve v deň, keď videl ten biely balón. Potom ako im preletel ponad záhradu, myslel naň celé popoludnie. Z hlavy ho nedokázal dostať ani večer v posteli. Počkal, kým rodičia uložili jeho sestričku Peg, a potom sa na to opýtal mamy. Bola učiteľka a jemu sa páčilo, ako mu vysvetľuje veci.

„Ako dlho sa bude vznášať?“

„No…“ vytiahla mu prikrývku až po plecia a uhladila mu ju na hrudi, „pokým bude mať v sebe vzduch. Ak je uzol pevný, tak dosť dlho.“

„Bude sa vznášať navždy?“

„Myslím, že jedného dňa pristane na zemi.“

„Kde?“

„Kdekoľvek. V korune stromu. V niečom bazéne.“

„Čo ak ho vietor odfúkne vyššie?“

Mama si položila prst na bradu. Mala ju rovnako špicatú ako on, zato vlasy mala tmavé ako čokoláda. „Ak vyletí príliš vysoko, prepichne ho kŕdeľ husí.“

„Čože?“ Takmer sa rozosmial, ale stále mu to vŕtalo v hlave. Chcel vedieť viac o balóne a oblohe a o tom, aká je vlastne veľká. „Mami,“ spýtal sa s rozšírenými očami, „kde sa končí?“

Mama prižmúrila jedno oko. „Kde sa končí čo?“

„Obloha,“ odpovedal. „Kde má koniec?“

Zaborila mu prsty do vlasov a ruku mu podržala zozadu na hlave. „Obloha nemá koniec, Leo. Ide do nekonečna.“

„Do nekonečna?“

Naklonila sa ponad neho a odtiahla záves, takže sa ukázal pásik hviezdnatej oblohy. „Nad oblohou je vesmír, ktorý ide ďalej a ďalej. A viac toho v podstate nevieme."

Tentoraz sa skutočne zasmial. Zrazu mal v sebe celú oblohu aj ten nekonečný vesmír. Napĺňali mu hruď natoľko, až nadobudol pocit, že praskne. V živote nepočul nič vzrušujúcejšie.

OTÁZKY

Od toho dňa sa Leo díval hore. Premýšľal nad farbou oblohy a nad pohybom hviezd. Všimol si, ako sa mení poloha slnka na nebi a že niekedy vidno mesiac i počas dňa. Mama mu mnohé z toho vedela vysvetliť. Pomohol aj ocko. Tiež mal pehy ako Leo, no keďže celé dni kosil trávniky, jeho ruky a nohy získali od slnka farbu javorového sirupu. Vo voľnom čase kreslil obrázky zvierat a popoludní, keď varil večeru alebo čítal rozprávky malej Peg, pokúšal sa odpovedať na Leove otázky.

„Z čoho je slnko?“

„Z plynu, synček. Je to veľká plynová guľa.“

„Ako to, že visí vo vzduchu? Mohlo by spadnúť?“

„Myslím, že nie. Nejako to súvisí s gravitáciou.“

Leo najviac premýšľal o hlbokom vesmíre, o tej nekonečnej prázdnote, ktorá sa rozprestiera nad modrou oblohou. Nedokázal prestať myslieť na to, aké je to všetko nepredstaviteľne veľké. A čím hlbšie ho zvedavosť vťahovala do tej vzdialenej tmy, tým zásadnejšie boli jeho otázky a tým menej odpovedí nachádzal.

„Koľko je planét?“ spýtal sa z kuchynskej lavice ocka, ktorý pri dreze šúpal zemiaky. Peg sedela pri stole a posúvala po ňom soľničku a koreničku, akoby boli kamarátky na prechádzke.

„Osem,“ odvetil ocko. „Kedysi ich bolo deväť, ale Pluto už nie je planéta.“

„Čo sa stalo?“

„V podstate nič, len si niekto uvedomil, že je príliš malé na to, aby patrilo medzi planéty.“

Leo hompáľal krátkymi nohami. „To nie je fér.“

Ocko vzal do ruky ďalší zemiak. „Pravdepodobne však existuje viac planét, ktoré nevidíme. Hlboko vo vesmíre. To, že niečo nevidíš, ešte neznamená, že to neexistuje.“

Leovi sa v očiach zaleskla iskrička. Tá myšlienka sa mu páčila. „Koľko planét je podľa teba vo vesmíre?“

„To nevie nikto. Možno milióny.“

Leo opäť cítil, ako mu obloha napĺňa vnútro. Točilo sa mu v hlave a svrbeli ho dlane. Nebol si istý, koľko znamená milióny, ale vedel, že to bude veľa. „Ak existujú milióny planét, potom musia byť niekde aj iní ľudia.“

„Ľudia asi nie,“ odhadol ocko. „Ak, tak skôr niečo iné.“

„A čo také?“

„Asi mimozemšťania.“

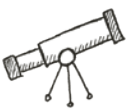
Leo zopakoval to slovo: „Mimozemšťania.“

Ocko položil škrabku na zemiaky. Chvíľu obaja hľadeli kuchynským oknom na tmavnúcu oblohu. Leo netušil, o čom premýšľa ocko, ale jeho myšlienky boli ostré a jasné ako prvá večerná hviezda. Vo vesmíre niečo žije a jedného dňa sa s tými tvormi zoznámi. To, že niečo nevidíte, ešte neznamená, že to neexistuje.

MAMINO ŽELANIE

Raz večer Leo počul, ako sa mama s ockom rozprávajú v obývačke. Ležal v posteli, no dvere jeho izby zostali pootvorené. Televízor vrhal na stenu mihotavé modré svetlo a rodičia hovorili potichu.

„Vieš, čo sa ma dnes opýtal?“ povedala mama. „Chcel vedieť, či by sme u nás nechali bývať mimozemšťana, keby nám pristál v záhrade.“

„Čo si mu povedala?“

„Jasné, ak bude platiť nájom a občas nám uvarí večeru.“

Obaja sa zasmiali.

„Myslíš, že…? Ja neviem.“ Mamin hlas zneznel aj zvážnel. „Máme si robiť starosti?“

„Prečo?“

„No, pre tie reči o vesmíre.“

„Veľa ľudí sa zaujíma o vesmír.“

„Ale on sa nezaujíma o *nič* iné. A obávam sa, že sa už vôbec nesnaží skamarátiť sa s inými deťmi.“

Ocko si pomaly, dlho vydýchol. „Nedávajú mu šancu. Chce sa s nimi rozprávať, ale vieš, tá jeho reč…“

Chvíľu bolo ticho, iba televízor si čosi mrmlal.

„Všetky tie nápady, všetky tie zvedavé otázky,“ pokračovala mama. „Kiežby sa mal s kým o nich porozprávať! Bola by som rada, keby si našiel kamaráta.“

Svetlo televízora ešte chvíľu poskakovalo po stene. Napokon ho rodičia vypli, išli si ľahnúť a Leo ostal potme. Dlho nedokázal zaspať, pretože si lámal hlavu nad tým, ako splniť mamino želanie.

OCKO MÁ NÁPAD

Na druhý deň ráno Leo zjedol cereálie a vyložil na stôl farebné ceruzky. Skicár otvoril na čistej strane a začal kresliť. Nakreslil okrúhlu chlpatú postavičku s desiatimi vypúlenými očami. Podlhovasté zelené ostnaté čudo s kolieskami namiesto nôh. Nadýchaný obláčik s množstvom rúk a veľkým špicatým nosom.

Ocko sa postavil vedľa neho a pozoroval ho. Voňal po opaľovacom kréme a do tmavohnedých šortiek na kosenie si zastrkával tmavohnedé tričko.

Leo sa popri kreslení opýtal: „Koľko metrov asi pokosíš?“

Ocko sa zasmial: „Nie dosť veľa.“

„Baví ťa kosiť trávniky?“

„Niekto to robiť musí. Ale radšej by som robil to čo ty – kreslil obrázky.“

Leo zamenil zelenú ceruzku za modrú. „Tak prečo nekreslíš obrázky?“

Mama vystrčila hlavu z kuchyne. „Pretože keby tvoj ocko celý deň kreslil obrázky, bývali by sme v stane.“ Vyplazila jazyk.

Prestal kresliť. „Prečo by sme bývali v stane?“

„Tým sa netráp, synček.“ Ocko sa oprel o zadné operadlo stoličky a pozrel sa na čmáranice mimozemšťanov. „Má niekto v škole rád vesmír?“

Leo zavrtel hlavou, a keď kreslil, z kútika úst mu trčala špička jazyka.

Z kuchyne vyšla mama a zatvárala desiatový box. „Spýtal si sa?“ Potom ho objala. „V hlave máš plno faktov o vesmíre. V škole musí byť niekto, kto by si ich rád vypočul.“

Leo zahryzol do ceruzky.

„Čo keby si to dnes skúsil?“ Ocko si nasadil na hlavu klobúk so širokou strieškou. „Ukáž

niekomu svoje obrázky. Povedz mu zopár vecí, ktoré vieš.“ Potľapkal Lea po chrbte. „Je fajn mať kamoša, synček.“

Leo zvesil hlavu. Vedel, čo sa stane, ak sa pokúsi rozprávať s inými deťmi. Jeho slová budú zase ako námesačné a každý mu bude buď skákať do reči, alebo odíde. Ľahšie je dívať sa von oknom alebo na oblohu a predstavovať si, že mu kamarát spadne z vesmíru.